

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Kempelen Béla*

Cím: *Budapest patricius családai*

II.

Forrás: *Magyarország*

mp

1929. IX. 1.

Oszályozás

Tárgy

339.8

Hely

Idő

"16"/19"

Személy

BUDAPEST PATRICIUS CSALÁDAI

IV.

Görög eredetű a *Sacellary* család is. A pesti polgárkönyvek 1777-ben emlitenek egy *Sacellarius* Jánost, aki „ó-vallásu“ kereskedő volt. A ma élő családnak őse Demeter, aki 1776. még Macedóniában született s 1825. május 9. vétetett fel a pesti polgárok névjegyzékébe. Ujvidékről került Pestre, ahol a családnak egyes tagjai korábban is meg voltak telepedve s valószínűleg az ő hívásukra hagyta ott Macedóniát Demeter is s folytatta üzletét Pesten. Felesége *Sofroni* Zsófia volt, aki 1779-ben Ujvidéken született. A magyar nemességet 1884. okt. 10. György (1824—1898) kapta. Unokája, György, tulajdonosa a „Sacellary bank- és váltóüzlet“-nek

Az *Eggenberger*-könyvkereskedés is több mint száz éves. Már 1801-ben könyvkereskedő volt *Eggengerger* József, kinek boltja az Egyetem-téren állt.

Az 1872. ápr. 16. magyar nemességet nyert a nevét *Tömöry*-re változtatta *Schopper* Jenő vaskereskedő is régi pesti családból származott. Már 1776-ban vaskereskedő volt Károly s azóta éppen csak a legutolsó időkig a család kezén volt a hatalmas üzlet. Már 1803. ban cége „az arany ekevashoz“ volt cimezve s az üzlet a Kigyó-utcában volt.

A pesti Boráros-tér *Boráros* János (megh. 1834.) helyettes polgármester (1803—1807., 1827—1829.) után kapta nevét. Az ő családjából Ferenc sebész 1769-ben kapta a pesti polgárjogot. A sebész, vagy mint annak idején nevezték; *chirurgus*, nem tévesztendő össze a diplomált orvossal. A sebész nem az egyetemen, hanem a sebészműhelyben vagy éppen valamely borbélynál tanulta ki „mesterségét“. A „medikus“, az orvos, aki az egyetemen szerezte diplomáját, műtétekkel nem foglalkozott. Ezt a működési kört a *chirurgusok* látták el. Mégis nagy tekintélyük volt, mert ügyesen végezték operációjuk szárnyra vitte hírüket.

Görög eredetű a *Lyka* család is, mely a XIX. század elején költözhetett be Pestre, ahol Anasztáz 1830-ban mint borkereskedő nyert polgárjogot. A családnak egyik ága Magyarországból Morvaországba került, majd Nyitramegyében telepszik le. Az egyik ág még a Szerémségben áttért a kath. vallásra, míg a másik ág megmaradt a „görög“ valláson.

A *Pántzély*, előbb *Pfanzelt* család őse, Antal, üveges volt, akit a város 1795-ben vett fel polgárai közé. Üzlete a Fő-utca 502. szám alatt volt. — 1821. jun. 28. magyar nemes-

(Idő)

(Köt. v. füz.) (

séget nyert a „tomesti“ előnévvel s ekkor nevét *Pántzély*-ra változtatta. Neje *Adler* Teréz volt, kitől két gyermeke született. Leánya, Teréz, gróf *Hugonnay* Kálmáné lett. Üzlete még 1826-ban is fennállt a Lipótvárosban. Fia Károly (1797—1841.) kapitány volt s felesége, *Dzsaikó* (Csajkó) Katalintól született Károly nevű fia (1838—1899.) *Hugonnay* Irma grófnőt vette el. Egyetlen leányát Margitot (1876—1902.) *Podhradszky* Andor vette feleségül.

Pesti polgár-család a *Remekházy* család is. Ez is magyarosított név, amennyiben a családot korábban *Remold*-nak hívták. Károly rézműves volt s 1796-ban szerzett polgárjogot. A család, ugylátszik, két ágra szakadt. Az egyik, Károly személyében „gurahoni“ előnévvel s nevének *Remekházy*-ra való átváltoztatásával 1821. jan. 26. magyar nemességet nyert, miután királyi adományt nyert az Aradmegye-i Guharonc helységben. A másik ágból Ferenc nem nyert nemességet, megmaradt tehát *Remold*-nak s 1826 körül a Lipótvárosban rézművesmes-

terséget üzött s emellett hidraulikus gépész volt. Utódait nem ismerem. Károly fiai közül József (1803—1864.) előbb udvari tanácsos, majd a bécsi semmitőtörvényszék tanácsosa s gyermekei 1854. jul. 27. osztrák bárói rangra emeltettek. A család, tudtommal kihalt.

A *Schachner* család is jeles iparos család volt Pesten. Péküzetük kiváló hírnévként örvendett. Ez is régi cég: már a XVIII. század végén péküzlete és valószínűleg sütődéje is volt Gáspárnak, mely később a Hid-utcában állt fenn.

Pékiparos-család a *Seifert* család is, melyből János 1773-ban, Mihály pedig 1807-ben mint pékmesterek szereznek polgárjogot Pesten. Egy János 1812-ben ugyancsak sütőmester.

Pesti polgárcsaládból való volt *Urbán* József is, aki aztán 1828. jul. 11. birtokrészeket kapott az Aradmegye-i Monyoró helységben s ezzel nemesi rangra emeltetett. Unokája, Iván (1846—1915.) Aradmegye és Arad szab. kir. város főispánja 1912. nov. 15. bárói rangot nyert. Fia Péter, akinek neje jószási *Purgly* Ilona, *Horthy* kormányzó nejeinek nővére.

Igen ismeretes család a *Wurm* család is. Ennek a családnak őse, János, bognármester volt s 1773-ban szerezte meg a polgárjogot. 1793-ban Józsefet olvassuk a kereskedők névsorában, mint pesti polgárt. Született 1770-ben s 1854-ben halt el. „Almási“ előnévvel s nevének *Almay*-ra való változtatásával magyar nemességet nyert 1834. nov. 20-án.

Hosszu ideig gyakorolta, sőt talán még napjainkban is gyakorolja a kéményseprői ipart a *Nessi* család. Péter már 1825-ben kéményseprőmester s szerez polgárjogot Pesten.

Még igen sok családot sorolhatnék fel Pest város patricius családjai közül, melyeknek tagjai mind a mai napig élnek. Százával vannak iparosok, kereskedők, kiknek iparuk, illetőleg üzletük nemzedékről nemzedékre szállt át az utódokra. Egészen kis üzlettulajdonosok száz éves vagy még ennél is sokkal hosszabb történeti multra tekinthetnek vissza s megőrizték üzleti felfogásukban is az elődeiktől öröklött tisztas hagyományokat. Vannak családok, melyeknek tagjai iparossorból előkelő állásokba és vezető szerepre küzdöttek fel magukat. Ha valamennyit csak felsorolni is akarnám, oldalakra lenne szükségem, ennyi térre pedig egy napilap keretében nincs hely. Néhány közismertebb család nevének felsorolása alól azonban még sem térhetek ki. Ilyenek: az *Axaméthy* család, melynek István nevű tagja már 1741-ben Pest város szolgálatában állt s azóta több tagja viselt különböző városi tisztségeket Pesten; az *Azman* család, mely 1752-ben szerzette meg a polgárjogot s tagjai jelenleg is élnek; a *Birly* család, melyből Flórián pesti orvos 1824. jan. 10. magyar nemességet is nyert; a *Conti* család, mely az 1700-as évek közepén szerepel Pest városának iparosai között; a török eredetű *Corchus* család, melynek a XIX. század elején malma volt Pesten; a nevét utóbb *Tölggyessi*-re magyarosított *Eichholz* család, melyből János 1838-ban a város polgármestere volt s 1838. márc. 1. magyar nemességét is kapott; a több mint 100 éven át halászmesterséggel foglalkozott *Forstinger*-család; a *Heinrich* család, mely 1827. jun. 1. emeltetett nemesi rangra, egyik ága pedig nevét *Imrédy*-re változtatta. A XIX. század elején „Wurm és Heinrich“ cég alatt vaskereskedésük a Belvárosban az 53-ik szám alatt volt s a tulajdonostársak Heinrich Ala-

jos és *Wurm József*. A *Kanitzer* család, melyből Pál szücsmester 1765-ben nyer polgárjogot s Joachim nevű tagja később posztógyárat létesített; a *Jálics*-ok, kik előbb Budán telepedtek meg, majd Pestre költöztek s XVIII. század elején mészáros mesterséget folytattak. Kristóf (megh. 1804.) ebbeli foglalkozása mellett még kápolnai gondviselő (1760), majd német „szószóló“ (1768) is. A mikor a helytartótanács nemességre felterjeszti, felterjesztésében nyomatékosan hangsúlyozza, hogy az árvák vagyonát jól adminisztrálta. A magyar nemességet aztán 1795

nov. 23-án meg is kapta. Ferenc (1795—1874.) később (1822.) aztán megalapította a „Jálics A. Ferenc és társai“ gyarmatáru céget, mely utóbb a borkereskedelemre tért át. Többet magával ő alapította Magyarországon az első cukorgyárat, amely azonban nem tudott boldogulni s csakhamar kénytelen volt beállítani működését. A *Saxlehner* család, melyből Sámuel a XIX. század elején tükörkészítő volt; a *Sartory* család; a *Stáhly* család, melynek György nevű tagja 1775-ben sebész volt stb.

Kempelen Béla